

EDUSKUNNAN
SIVISTYSVALIOKUNTA

Helsingissä

22 päivänä maaliskuuta 1994

Lausunto n:o 1

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1994 lähettäessään hallituksen esityksen n:o 314/1993 vp kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä ja siihen liittyvän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede ja lainsäädäntösihteeri Laura Yli-Vakkuri ulkoasiainministeriöstä, kulttuurisihteeri Veikko Kunnas opetusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Mikko Könkkölä oikeusministeriöstä, osastopäällikkö Matti Niemi puolustusministeriöstä, komentaja Hannu Särkiö Turun ja Porin sotilasläänin esikunnasta, hallintojohtaja Heikki Haltunen museovirastosta, apulaisosastopäällikkö Reijo Virtanen tullilaitoksesta, lainoppinut asessori Timo Parrukoski Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta ja jäsen, tekniikan tohtori Anna-Maija Ylimaula Suomen Unesco-toimikunnasta.

Käsiteltyään asian sivistysvaliokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Haagissa vuonna 1954 tehdyn yleissopimuksen kulttuuriomaisuuden suojelemisesta aseellisen selkkauksen sattuessa sekä siihen liittyvän pöytäkirjan.

Yleissopimuksen tarkoituksena on suojella kulttuuriomaisuutta aseellisen selkkauksen tai miehityksen sattuessa. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolia ryhtymään eräisiin suojelutoimiin jo rauhan aikana. Pöytäkirja sisältää määräykset miehitetyltä alueelta yleissopimuksen vastaisesti viedyn kulttuuriomaisuuden haltuun ottamisesta ja palauttamisesta.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus yleissopimukseen liittyvän pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä ja pöytäkirjan soveltamisesta.

Yleissopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan vuonna 1956. Tarkoituksena on, että Suomi liittyisi yleissopimukseen ja pöytäkirjaan mahdollisimman pian ja että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimus ja pöytäkirja.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää Suomen liittymistä yleissopimukseen ja siihen liittyvään pöytäkirjaan tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa yleissopimuksen, pöytäkirjan sekä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Yleissopimukseen liittyminen vahvistaa osaltaan Haagin sopimuksen kansainvälistä tehoa ja voi siten edesauttaa sopimuksen periaatteiden noudattamista kansainvälisissä selkkauksissa. Sopimuksen edellyttämät kansalliset täytäntöönpanotoimet lisäävät kulttuuriomaisuuden tunte- musta ja huolenpitoa Suomessa.

Yleissopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi Suomessa on valiokunnan mielestä tärkeää, että

— käynnissä oleva kulttuuriomaisuuden inventointi ja luettelointi, jota on tehty muun muassa museovirastossa, ympäristöministeriössä ja useissa eri kunnissa, saatetaan päätökseen lähitulevaisuudessa. Tätä varten on huolehdittava inventoinnin tarvitsemista resursseista,

— käynnistetään välittömästi niiden eri viranomaisten yhteistyö, joiden työpanosta ja osallistumista tarvitaan sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Yhteistyössä on sovittava siitä tasosta ja laajuudesta, jolla velvoitteiden täyttämistä huolehditaan, sekä määriteltävä suo-

jeluobjektit. Tässä yhteydessä on myös syytä so-
vittaa yhteen eri kulttuurisopimusten edellyttä-
mät toimet, ja

— puolustusvoimien koulutusohjelmiin myös
rauhanturvajoukkojen osalta sisällytetään tätä
yleissopimusta koskeva tietoaaines.

Yleissopimuksen katsotaan muodostuneen
erottamattomaksi osaksi kansainvälistä tavan-
omaista oikeutta, vaikka yleissopimusta sinänsä
pidetään osittain vanhentuneena. Sopimuksen

täydentäminen tai uudistaminen nähdäänkin tar-
peelliseksi, mutta virallisia päätöksiä tarkistus-
työn aloittamiseksi ei ole vielä tehty. Valiokun-
nan mielestä Suomen pitää olla aloitteellinen so-
pimuksen kehittämisessä.

Edellä olevaan viitaten sivistysvaliokunta esit-
tää kunnioittavasti lausuntonaan,

*että hallituksen esitys ja siihen sisältyvä
lakiehdotus hyväksyttäisiin.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, jä-
senet Ala-Harja, Aula, von Bell, Gustafsson,

Hacklin, Laakso, M. Pietikäinen, Pykäläinen,
Räty, Suhola, Tiuri, Toivonen ja Tykkyläinen
sekä varajäsenet Alaranta, O. Ojala ja Seivästö.
